

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom

za celo leto 3 gld. — kr.

„ pol leta 1 „ 60 „

„ četrt leta — „ 80 „

Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Pesemesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kako se slovenski pa tudi konservativni poslanci za davkeplačilca potegujejo.

Kedaj bo pri nas boljše v gospodarstvenskih in političnih zadevah? Menda vsled kake izvrstne letine? Nikakor ne! Marveč boljše zamore biti le tedaj, kedar bo sedanjemu državnemu zboru došel konec in pri novih volitvah liberalna ustavoverna, pri nas nemškutarska, stranka v manjšino potisnena, ob tla vržena! To se utegne letos zgoditi, ako Bog da in sreča junaška. Liberalci kaj takega uže slutijo in pričenjajo v državnem zboru volilce tolažiti, doma pa pripravljati se na volitve. Vsaj čudno se nam zdi, da sta lanska liberalna pa od vrlih Slovencev pri volitvi v Mariboru zvržena kandidata, znani Seidl in okrajni glavar g. Seeder, prejela častno srenjčanstvo, prvi v Berenthalu, drugi v Rottenbergu! Ali hočejo nju tako za volilna moža postaviti? Na Dunaju pa liberalni ministri in poslanci povdarjajo, kako da še nismo preveč na slabem. Tudi so začeli nekoliko najnujніше potrebe „študirati“ n. pr. gledé oderuhov, posilnega legaliziranja, šletnega obiskovanja šol; tudi je minister Štremajer še prizanesel frančiškanom itd. Ali vse to ne pomaga nič. Vsestranska sila, v katero smo po liberalizmu zašli, je prevelika in preočitna. Tako n. pr. nam še do sedaj ni noben cesar, nobena vlada ni povzvišala državnih stroškov (letos do 418.416.836 fl.). Noben cesar, nobena vlada nam ni naložila toliko dače (letos 392.000.000 fl.). Noben cesar, nobena vlada nas v tolike dolgove ni pahnila, da bi na leto toliko obrestij plačevali (letos 97.000.000 fl.). Vrh tega še noben cesar, nobena vlada ni iztirjevala dače tako strogo in potrošno, kakor sedanja, izsedša nam iz večine liberalnih poslancev. Nekoliko podrobnostij nam rečeno naj pojasni!

Bilo je l. 1870, ko so liberalci uvedli tako zvane zamudenske obresti (Verzugszinsen) pri iztirjevanju davkov. T. j. davkoplačilca se je ukazalo, naj plača dotični svoj davek vsaki mesenc, če ne, se mu zaostala 3mesenčna dača kot dolg zapiše in od njega 6% obrestij računi. Prvo leto

so mudni davkeplačilci plačali zamudenskih obrestij 44.476 fl., lani pa uže 491.568 fl. t. j. 10 krat več. Še žalostneje se godi tistim posestnikom, pri katerih se zaostala dača iztirjuje po eksekucijah. Zadnja leta se je tukaj postopalo nezaslišano strogo. Tako je prišlo na Kranjskem v 3 okrajih 145 posestev zavolj dolžne dače na dražbo. Ker ni bilo kupcev, prevzela jih je davkarija po slepej ceni n. pr. Jurija Flajnika posestvo na 1081 fl. cenjeno za 5 fl. in M. Kuntaričevo (1130 fl.) za 2 fl. To je strašno! Tudi na Štajerskem se množi število takih eksekutivnih potroškov. L. 1868 bilo je dosta 82.060 fl. lani pa je trebalo 389.226 fl.

Naposled so lani iztirjevanje še bolj napeli in itak uže dovolj usmiljenja vrednim davkeplačilcem pouzročili novih plačil, davkariji pa pomagali do novih dohodkov. Uvedli so namreč lani tako zvane davkarijske eksekutorje t. j. iztirjevalce davkov, ki mudnim davkeplačilcem določijo skoz 14 dni opominjevalna pisma (Mahnschreiben), ki stoji vsako prvi teden vsaki den 5 kr., drugi teden pa 10 kr., skup 1 fl. 5 kr. Ta znesek je včasih večji od dolžne dače. Slovenski poslanci g. Pfeifer, dr. Vošnjak, naš g. Herman itd. so v državnem zboru dali prebrati 18 takih pisem, ki so bila izdana zavolj dolžnih 29 kr., 27 kr., 17 kr., 15 kr., 9 kr., 5 kr., 4½ kr. in celó zavolj 4 krajcarjev, in vendar je moral vsak dolžnik tukaj plačati po 1 fl. 5 kr. Ali to ni žalostno? Da se takih pisem čedalje več razpošilja, pričajo nam zopet rastoče številke. Davkarije so namreč tako prejele novih in še prav znatnih dohodkov: na Kranjskem v krškem okraju 1000 fl., na Štajerskem v ptujskem okraju tudi 1000 fl. in v št. lenartskem 500 fl. Vsled tolikih tožeb od strani davkeplačilcev je 9 slovenskih in 30 konservativnih poslancev vprašalo finančnega ministra: 1. Kako se glasi postava, ki pripušča uvedenje takih eksekutorjev. 2. ali ministra ni volja iztirjevanje polajšati in 3. drage eksekutorje odpraviti? Minister še ni odgovoril. Bržčas odgovor tudi ne bo ugoden vpraševalcem. To pa ne dene nič! Ljudstvo je tukaj zopet lahko spoznalo, da so za njegov pravi bla-

gor vneti le poslanci, kakor naš Pfeifer, dr. Vošnjak, grof Barbo itd. potem nemški konservativci n. pr. Karlon, Greuter itd. Liberalni poslanci pa gledajo le na koristi svoje stranke, ne pa ljudstva, kojo jih je po zmoti za poslance si izbral. Poslanci znani Seidl, mariberski Duhač, celjski Forregger koroški Petrič še gori omenjenega vprašanja niti podpisali niso. Blagor preobloženih davkeplačilcev jim deveta briga. Torej pri zopetnih volitvah: proč ž njimi!

Gospodarske stvari.

Nova telegrafna tarifa.

Kedar je treba kako vest naglo, hipoma kam naznaniti, služi nam prekoristna iznajdba: brzopis, daljnopis ali telegraf. Urejeno je vse blizu tako, kakor nahajamo pri poštah. Treba je iti na telegrafno štacijo ali vsaj pismo tje poslati, ondi pisмено predložiti besede, ki bi se naj po telegrafu dalje naznanile, ter plačati primerni znesek, telegrafnino, ali telegrafno takso. V tej zadevi pa veljajo od 1. aprila t. l. naprej posebne določbe. Najvažnejše so sledeče! Od navadnih telegramov t. j. besed, katere se hočejo po telegrafu naznaniti, se računni dvojna taksa: a) glavna taksa, (Grundtaxe) v znesku 24 kr., ki se mora vselej in povsod jednaka plačati, b) besedna taksa (Worttaxe), ki znaša po 2 kr. od vsake besede. Po tem takim se plača za 1 besedo 26 kr., za 10 besed 44 kr., za 14 besed 52 kr., za 20 besed 64 kr. Do sedaj je stalo 20 besed samo 50 kr. Telegrafiranje se je tedaj znatno podražalo. Plačuje se pa le v gotovem denarju, ne pa z markami! Le tistim, ki niso doma tam, kder je telegrafna štacija, je dopuščeno v markah plačati telegram, koji po pošti odpošljejo do bližnje telegrafne štacije. Postavimo: g. A. hoče v Maribor telegrafirati, pa ima k pošti bliže, kakor k telegrafnej štaciji. Napiše tedaj pismo do telegrafnega urada in je odpošlje po pošti. V pismu nima ničesar druga zapisati, kakor razločno in jasno to, kar hoče v Maribor dati telegrafirati n. pr. Tiskarna Pajkova Marburg: župnik J. želi dve sto spominov za birmo. Za teh 11 besed je plačati: 24 kr. glavne takse, za besede $2 \times 11 = 22$ kr., skup $24 + 22 = 46$ kr. Ta znesek se lahko plača s poštними markami, ki se morajo zraven telegramovih besed na pismo pritiskniti. Sedaj se pismo dene v zavitek. Na zavitek se zapiše: Slavni telegrafni urad v J. (se zapiše ime štacijino) ter prilepiti poštna marka 5 kr. Se vé, da tako kaže, če pošta takoj odhaja k bližnji telegrafnej štaciji, kder ona pismo odda. Če pošta ni namenjena takoj odrinoti, tedaj pa bolje kaže brzega pota odposlati k telegrafnej štaciji. Toda pot zamore le v gotovini plačati 46 kr. za telegram. Opominimo naposled, naj se za telegram odberejo le najpotrebnejše besede, da bodo potroški manjši.

Ni potrebno n. pr. telegrafirati: Slavno uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Marburgu: Častiti gospod župnik A. B. so dnes umrli, pogreb bode v četrtek. J. (ime oddajatelja telegramovega). To je odveč in bi stalo: 62 kr. Dosti je: Uredništvo Gospodar Marburg župnik J. umrl, pogreb četrtek. J. Tak telegram bi stal samo 42 kr. Torej le najpotrebnejše besede se naj postavijo v telegram, ker vsaka beseda velja 2 kr. Besede pa se vselej naj dobro in določno napišejo, da jih bode telegrafni uradnik zamogel lahko in prav brati!

Ali in zakaj je treba živini soli pokladati!

M. Po krminskih rastlinah dobiva živina nekoliko kuhinjske soli, ki je za njeno življenje potrebna. Bogate kuhinjske soli so posebno mlade zelene rastline, potem vse sorte repe, posebno pa runkelni, le malo troho soli imajo v sebi raznovrstna semena. Po tem takem se zdi, kakor da bi ne bilo potrebno živinske ali kamnene soli polagati. To sme za resnico veljati, ako samo gledamo na to, da živina pri življenju ostane. Vse drugače pa je ta reč, ako se ne samo na življenje, ampak tudi na rejo živine oziramo. Sol namreč stori, da se prebavne tekočine obilnejše narejajo in tako vse druge redivne snovi bolj čisto prekuhajo in v kri in meso in druge telesne dele spremenjajo. Iz tega uzroka je sol posebno potrebna živini, kedar se ji težko prebavljiva krma poklada. Taka krma lahko prebavljanje moti, iz česar razne bolezni nastajajo. Zato je toraj sol živini potrebna in pokladati se ji mora v zmernih delih. Sol odvrne po tem takem marsiktero bolezen, pripomore pa tudi, da se krma kolikor mogoče prebavi in noben njeni dele v zgubo ne gre. Škodljivi učinek nezdrave ali manj tečne krme se po soli, ki prebavne organe k živejšemu delovanju spodbuja, zmanjša, se ve ve da ga popolnoma odstraniti tudi sol ne more. Posebno dobro je pa pokladanje soli pri takih krminih snovih, ki naredé, da se prebavna delavnost oslabi kakor je to pri okisani krmi, pri parenju, in pri taki krmi, ki se je sama po sebi ugrela. Ker sol na prebavne organe deluje, vzbuja tudi večo žejo živini, kar je uzrok, da živina več pije in pri kravah nareja, da imajo več mleka. Ravno zavoljo tega pa sol nareja, da živina rajši je, in zato je posebno dobro živini soli pokladati proti koncu reje za mesarja. Kajti ravno v tem času živina dostikrat veselje do žrenja zgubiva. Sol pa ne pospešuje samo prebavljanje, ampak množi tudi spreminjavo snovi, oživi kožno delavnost, je toraj tudi za rast in razvitek mladih živinčet posebno koristna. Če se pa živini preveč soli podaja, ji napravlja to lahko drisko in deluje tako škodljivo. Poprek velja pravilo, 0,8 dekagramov na 100 kilo žive teže ali $\frac{1}{4}$ lota na 100 funtov žive teže pri goveji živini je ravno prav. Kar pa je čez 1,6 dekagramov na 100 kilo ali $\frac{1}{2}$ lota na 10 funtov žive teže vsak dan, je skoraj preveč.